

Länsstyrelsen
Värmland

Förvaltning
Fredrik Walter-Bivall
010-2247330

YTTRANDE

Datum
2019-05-08

Sida
1 (3)
Referens
450-1710-2019

Regeringskansliet Justitiedepartementet
c/o Enheten för lagstiftning om allmän ordning och säkerhet
och samhällets krisberedskap

103 33 Stockholm

Länsstyrelsen i Värmlands yttrande på betänkandet Skogsbränderna sommaren 2018 (SOU 2019:7)

Under sommaren 2018 pågick samtidigt tre stora bränder, under 2014 rasade en stor brand och nästa gång kan det handla om tio eller 15 allvarliga bränder samtidigt. I Värmland utbröt under sommaren 2018 flera skogsbränder som frestade på resurserna i länet i olika grad. En god upparbetad regional samverkan, samt tillgång till de då närvarande internationella brandflyg-resurserna, gjorde att ingen av bränderna utvecklades till verkligt stora bränder.

Allvarliga skogsbränder är bra exempel på händelser som kräver att räddningsinsatser enligt LSO genomförs parallellt med krishantering på lokal, regional och nationell nivå. Hanteringen och beredskapen för händelser ska bygga på den risk- och sårbarhetsbedömning som görs på de olika geografiska nivåerna i krisberedskapssystemet. Enligt krisberedskapens närhetsprincip är det viktigt att händelser hanteras så nära den lokala nivån som möjligt, detta skapar en robusthet för att kunna möta en situation med många samtidiga allvarliga händelser i landet. Detta är denna ordning som gör det svenska krisberedskapssystemet robust och som blir en viktig faktor när planeringen för det civila försvaret nu återupptas.

En tillfredställande beredskap mot skogsbränder innehåller mycket mer än bara den släckande kapaciteten. Brandförsvaret handlar också om förebyggande och förberedande åtgärder, bland annat inom den svenska skogsnäringen. Länsstyrelserna är myndigheter med närvaro i hela landet som har upparbetade kontakter med skogsägare och skogsbrukare i länen. Det är mot denna bakgrund som Länsstyrelsen lämnar synpunkter på utredningen SOU 2019:7, *Skogsbränderna sommaren 2018*.

Många bra förslag från tidigare utredning, men få konkreta åtgärder

Utredningen innehåller många bra förslag, vilka många redan har presenterats i SOU 2018:54 *En effektivare kommunal räddningstjänst*. En enhetlig nomenklatur, tydligare systemledning och bättre samverkan är exempel på bra förslag i utredningen.

Förslaget om att staten delvis ska kunna ta över den kommunala räddningstjänsten, alltså bara själva insatsen och inte hela organisationen i en kommun/förbund, anser Länsstyrelsen vara ett bra förslag.

Länsstyrelsen tillstyrker ett förtydligande av Myndighetens för samhällsskydd och beredskap (MSB) nationella roll, att MSB ska få mandat att inrikta och prioritera tillgängliga resurser i en nationell funktion *när så krävs* (förslag till ändring i 6 kap §2 och §3 i förordningen om skydd mot olyckor).

Det kan dock konstateras att utredningen i huvudsak har adressat redan lagda förslag i SOU 2018:54 *En effektivare kommunal räddningstjänst* och mycket lite fokuseras på vilka åtgärder som verkligen behövs för att få ett effektivt skogsbrandförsvar. Inte minst gäller detta förslag till förebyggande åtgärder, som till stor del saknas. Utredningen saknar även ett generellt resonemang om strategier och övergripande taktik för att bekämpa skogsbränder.

MSB bör fokusera på den nationella nivån

Sommarens skogsbränder blottade avsaknaden av en nationell nivå för prioritering och inriktning av nationella förstärkningsresurser. MSB tog i somras, utan att ha ett tydligt mandat i LSO, denna uppgift och det är rimligt att den nationella uppgiften ges legitimitet i författningstext. Länsstyrelsen anser att det är just denna nationella roll som MSB ska ha och fokusera på att utveckla. Den nationella nivån ska kunna prioritera nationella resurser, begära internationella, kunna mäkla resurser mellan olika insatser och områden och svara för en samlad lägesbild.

I betänkandet föreslås att MSB tar över länsstyrelsernas roll när staten behöver överta ansvaret för räddningsinsatser. Detta skulle kräva att MSB bygger upp en regional närvaro. Att MSB, utan länsstyrelsernas medverkan, ska arbeta direkt mot kommunerna just inom LSO förefaller vara ett ologiskt och märkligt resonemang. Inom övriga områden i den samlade krisberedskapen används samtliga nivåer, nationell, regional och lokal nivå.

Som länsstyrelserna med flera remissinstanser påpekade i remissvaren avseende SOU 2018:54 *En effektivare kommunal räddningstjänst* är det varken nödvändigt eller lämpligt att särreglera hur den statliga inblandningen (stöd, tillsyn, möjlighet till övertagande) inom området kommunal räddningstjänst utan att ta hänsyn till hur hela krisberedskapssystemet är uppbyggt. Utredningens förslag att särreglera just räddningstjänst riskerar att skapa otydligheter mellan den nationella nivån som MSB naturligt bör ha och den regionala nivån som länsstyrelserna har i krisberedskapssystemet. Länsstyrelsen anser att utredningen i denna fråga har gjort en uppenbar missbedömning av helheten.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget till ändring i Förordning 2008:1002 MSB instruktion 1 § 2 punkten, att MSB är den myndighet som ska samordna kommunerna arbete med LSO.

Länsstyrelsens många expertområden med regional närvaro

Länsstyrelsernas breda verksamhet rymmer många expertområden med en unik blandning av kompetens inom bland annat naturvård, krisberedskap, GIS, kommunikation, juridik och räddningstjänst. Länsstyrelserna finns i alla delar av landet och genom det väl utvecklade samarbetet kan samtliga länsstyrelser få del av särskild expertkompetens. I länder med omfattande

skogsbränder är det en självklarhet att regionala myndigheter med kunskap om naturvård och skogsskötsel är centrala i skogsbrandförsvaret. Länsstyrelsen anser därför att det är direkt olämpligt att MSB ersätter länsstyrelsernas roll på det regionala planet. Länsstyrelsen anser att utredningen även har gjort en felbedömning i frågan om vilka kompetenser som behövs för ett effektivt skogsbrandförvar.

Effektiv hantering kräver etablerad regional samordning

Ett av de branddrabbade länen i somras var Jämtland och samordningen byggde på att aktörerna, räddningstjänsten, länsstyrelsen, polisen med flera var samgrupperade i en väl inarbetad struktur. Samverkansmodellen är etablerad även på flera andra platser i landet och bygger på det regionala geografiska områdesansvaret som länsstyrelsen har. Arbetet sker i enlighet med MSBs vägledning "*Gemensamma grunder*" och bygger på att en god samverkansrutin byggs upp i vardagen. De positiva effekterna av en generisk samverkanskultur blir tydliga när svåra uppgifter ska hanteras gemensamt. Detta visar tydligt att det är på etablerade rutiner och närvaro i vardagen som den regionala nivån för skogsbrandsbekämpning ska organiseras. I detta arbete är det naturligt att länsstyrelserna har den regionala sammanhållande rollen. Länsstyrelserna har utvecklat arbete för att kunna förstärka varandra som medför att förmågan ytterligare har förbättrats.

Sammanfattning, utveckla de olika nivåerna tillsammans

Sammanfattningsvis visar erfarenheterna från sommaren 2018 tydligt att allvarliga skogsbränder kan inträffa samtidigt på många olika platser i landet. Detta kräver såväl en utvecklad nationell samordning som en regional förmåga. Mot denna bakgrund finner Länsstyrelsen det anmärkningsvärt att utredaren inte ser det självklara i att använda den inom krisberedskapen fungerande principen med lokal, regional och nationell nivå.

Det är uppenbart att alla tre nivåer behövs för att samhället ska kunna hantera framtidens skogsbränder. MSB fokuserar på den nationella nivån, länsstyrelsen på den regionala nivån och kommunen samt kommunens räddningstjänster på den lokala nivån. Sammantaget skapar detta ett robust system med förutsättningar att hantera framtida scenarion med flera omfattande bränder samtidigt i landet.

Medverkan i beslutet

T.f. Landshövding Johan Blom har fattat beslut i detta ärende. Brandingenjör Fredrik Walter-Bivall har varit föredragande. I den slutliga handläggningen deltog också t.f. Länsrådet Bengt Falemo, verksamhetschef Torben Ericson och försvardirektör Patrik Norling.